

DANIŞTAY KARARLARINDA İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ VE SINIRLAMALARI

Yahya ŞAHİN¹

Hepimizin bildiği üzere AİHS'nin dibacesinde söz edilen demokratik siyasal rejim ve insan haklarına saygı esasının 'olmazsa olmaz' şartlarından olan ifade özgürlüğü, sözleşmenin 10. maddesinde iki fıkra şeklinde düzenlenmiştir. Birinci fıkrada ifade özgürlüğünün üç unsuru vurgulanarak teminat altına alınmaktadır.

- Birincisi, öncelikle, kanaat sahibi olma özgürlüğü
- İkincisi, herkesin görüşlerin açıklama ve anlatım özgürlüğüne sahip olması
- Üçüncüsü, haber veya fikir alma ve verme (yani ulaşma) özgürlüğüdür.

AİHM'nin çeşitli kararlarından, 10. madde ile korunan ifade özgürlüğünün kapsamına, sadece yazılı yada sözel ifadeler değil, bir fikir veya bilgi sunan görüntü, resim, çizim yada eylemlerin de (bazı hayvanların da avlanmasını engellemek için düdük çalma, avcılarının önünde yavaş yürümek gibi..) girdiği görülmektedir. Bu bağlamda sanat eserleri veya filmler de bu maddenin korumasından yararlanmaktadır.(Prof. Dr. Tezcan Durmuş, Yard. Doç. Dr. Erdem Mustafa Ruhan, Yard. Doç. Dr. Sancakdar Oğuz, AİHS ve Uygulaması, Ankara Açık cezaevi,2004,S. 253)

Üstelik 10. madde bilgi veya fikrin sadece içeriğini korumakla kalmaz bunların ifade edildikleri biçimleri de korur. Bundan dolayı basılı belgeler radyo yayınları, tablolar, filmler ve elektronik bilgi sistemleri de bu maddenin koruması altındadır. Bunun anlamı bilgi ve fikirlerin üretim ve iletimi, aktarılması ve dağıtımı için kullanılan araçların da 10. madde kapsamına girdiğidir.(Mocovei Monika, İfade Özgürlüğü, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Kılavuz, Ankara Açık cezaevi, 2.baskı, 2003,S.17)

İkinci fıkrada ise; devletlerin, ifade özgürlüğünün kullanılmasına müdahale etmesinin meşru sayılacağı durumlar belirtilmiştir. Meşru müdahale için üç koşulun birden yerine gelmesi aranmaktadır;

- Birincisi, müdahalenin demokratik bir toplumda zorunlu tedbir niteliğinde olması
- İkincisi, bu fıkrada sayılan hallerden birini veya birkaçını sağlamaya yönelik olması
- Üçüncüsü, yasalarda öngörülmuş bazı biçim koşullarına, sınırlamalara bağlanabilmesidir.

Dolayısıyla bu hallerden birinin olmadığı bir durumda, yapılan müdahalenin ihlal oluşturacağı açıktır.

AİHM inceleme sırasında, öncelikle yasalarda öngörülmuş olma şartını aramakta bunun gerçekleşmediğini tespit ettiği durumlarda diğer şartlara bakmadan ihlali gerçekleşmiş saymaktadır.

Türkiye'nin iç hukukundaki en üst milli hukuk normu olan Anayasanın 26. maddesi, düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti başlıklı olup, genel olarak AİHS'nin 10. maddesindeki ifade özgürlüğü başlıklı düzenlemeye **paralel bir düzenleme** getirilmiştir.

Anayasanın anılan hükmünde, sınırlama sebepleri arasında, AİHS'den farklı olarak "sağlık veya ahlakın korunması" dan açıkça söz edilmemekle birlikte bu sebepler yönünden de, gerek bir ölçüde kamu düzeninin sağlanmasının içerisinde, gerekse temel hak ve hürriyetlerin genel sınırlama şekline ilişkin Anayasanın 13. maddesine uygun olarak devlete ve idareye verilen görevleri düzenleyen kanunlarla sınırlamalar getirildiği görülmektedir.

Mahkeme ve Danıştay kararlarında, özellikle son yıllarda AİHS'nin hükümlerine doğrudan atıf yapılarak verilen kararlar çoğalmakla birlikte, daha önceleri ve halende, sözleşme hükümlerini doğrudan atıf yapmak yerine Anayasa ve/veya ilgili yasa hükümlerine atıf yapılarak uyuşmazlığın çözümlendiği görülmektedir.

Durumu somutlaştırmak için konu aşağıda beş ana grup halindeki başlıklar altında,

¹ Danıştay Onuncu Daire Tetkik Hakimi

yargıya yansıyan olaylar ve bu çerçevedeki örnek Danıştay kararlarıyla ele alınacaktır.

1-Basın bildirisine ilişkin sınırlamalar

- İçişleri Bakanlığı, **basın açıklamaları** konulu 11.6.2004 tarih ve 2004/100 sayılı bir genelge çıkartarak, 81 ilin valiliklerine göndermiş.Genelgede, basın açıklamalarının, Anayasanın 25 ve 26.maddelerinde düzenlenen düşünce ve kanaat hürriyeti ile düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin kullanımı olarak değerlendirilmesi, bu hürriyetlerin kullanılmasının ancak milli güvenlik, kamu düzeni veya kamu güvenliğini korumak amacıyla sınırlandırılabilceği, bu konuda açık yasal düzenlemeler yapıncaya kadar bazı idari tedbirler alınmasının zorunlu görüldüğü belirtilerek; 5 madde halinde, yapılması gerekenler ve yapılamayacaklar belirtilmiş. Hem bu genelgenin hem de bu genelgenin uygulanmasına ilişkin çeşitli illerin valiliklerince çıkartılan genelgelere karşı, çok sayıda sivil toplum kuruluşu, mesleki örgüt ve sendika tarafından, temel hak ve özgürlüklere müdahale olduğu iddiasıyla davalar açıldı. **Danıştay 10. Dairesi**, Anayasanın 26.maddesini belirterek ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri yürüyüşleri hakkında Kanunun 6.ve 22.maddelerine değindikten sonra, 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 11/C maddesinde, il sınırları içinde huzur ve güvenliğin, kişi dokunulmazlığının, emniyetin, kamu esenliğinin sağlanması ve önleyici kolluk yetkisi valinin ödev ve görevlerindedir" kuralının yer aldığı, Anayasa hükmü ile yasal düzenlemelerde tanımlanmamış olmakla birlikte **basın açıklamasını**, bir iletinin veya demokratik bir tepkinin, sözlü veya yazılı olarak kamuoyuna görsel veya yazılı basın aracılığı ile iletilmesi şeklinde ifade etmenin mümkün olduğu, Anayasanın 26. maddesinde, herkesin düşünce ve kanaatlerini açıklama ve yayma hakkına sahip olduğu belirtildikten sonra, bu hakkın kullanılmasına ilişkin yöntemler yönünden bir sınırlama getirilmediği, dolayısı ile basın açıklamasını da düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti kapsamında bulunan bir hak olarak değerlendirmek gerektiği, İçişleri Bakanlığı'nın 11.6.2004 tarih ve 2004/100 sayılı **Genelgesinde**, sivil toplum örgütleri üyelerince ya da kişilerce "basın açıklaması" ve benzer adlar altında yapılacak faaliyetlerde; tüzel kişiler için yönetim ve denetim organlarının asil ve yedek üye tam sayılarının beş katını aşmayacak sayıda insanın açık havada, toplu veya ferdi olarak araç trafiğini engellemeden, çevreye zarar vermeden, günlük hayatın doğal seyrini önemli ölçüde kesintiye uğratmadan ve şiddete başvurmadan, konusu suç teşkil etmemek koşulu ve megafon veya sınırlı alanda ses duyulmasını sağlayan cihazlar ile bir saati geçmemek üzere görüş ve düşüncelerin açıklanması ve konusu ile ilgili pankart - döviz açarak ve slogan atarak kamuoyuna duyurulmaya çalışılmasının, Anayasamızın 25 ve 26 ncı maddelerinde düzenlenen düşünce ve kanaat hürriyeti ve düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin kullanımı olarak ifade edilmekle beraber, bu hakkın kullanımı sırasında ortaya çıkacak güvenlik ihtiyacını değerlendirmek suretiyle, nerelerde basın açıklaması yapılabileceğini belirlemeye mülki amirlerin yetkili olduğunun kurala bağlandığı, düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti kapsamında bulunan ve demokratik bir hak olarak değerlendirilmesi gereken basın açıklamasının, milli güvenlik, kamu düzeni ve kamu güvenliğini ihlal etmeden ve **demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olarak** kullanılmasını sağlamak amacıyla çıkarılan dava konusu genelgede ve bu genelge doğrultusunda tesis edilen valilik işleminde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın **reddine** karar vermiştir..(18.3.2008 tarih ve E:2005/3722 K:2008/1236)

- Aynı konuda, Hatay Valiliği, **Hatay İli genelinde basın açıklaması ve imza standı adı altında Hatay Arkeoloji Müzesi önünde düzenlenmekte olan etkinliklerin; müzeyi ziyarete gelen turistlerin hareket alanını kısıtlayarak turizmi olumsuz yönde etkilediği ve olumsuz yorumlara neden olduğu gerekçesiyle dava konusu işleme, bundan sonra Uzun Çarşı Caddesi başlangıcındaki meydana yapılması, bunun dışında herhangi bir yerde yapılmaması yolunda karar almış.** Bu işlemin iptali istemiyle açılan davada, **Adana 1. İdare Mahkemesi**; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin (İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Sözleşmenin) 10. ve 11. maddelerinde düzenlenen ifade özgürlüğüne, yalnızca, anılan düzenlemelerdeki meşru amaçların temini için, yasayla ve demokratik toplum gereklerine uygun olmak koşuluyla müdahalede bulunulabileceği; dava konusu olayda ise, düşünceyi açıklama özgürlüğünün meşru bir amaca dayanılmaksızın kısıtlandığı sonucuna ulaşıldığından, dava konusu işlemin sebep unsuru yönüyle hukuka uygun bulunmadığı gerekçesiyle işlemin iptaline karar vermiş, kararın davalı idarece temyizi üzerine,**Danıştay 10. Dairesi**;önceki kararındaki gerekçeye dayanarak ve düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti

kapsamında demokratik bir hak olan basın açıklamasının ve bir düşünce veya isteğin kamuoyunca desteklendiğini imza toplamak suretiyle göstermek amacıyla imza standı açılmasının; Anayasanın 26. maddesindeki özel sınırlama sebepleri gözetilerek, kamu düzeni ve kamu güvenliğini ihlal etmeden ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olarak kullanılmasını sağlamak amacıyla yukarıda anılan yasal yetki çerçevesinde tesis edilen dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle İdare Mahkemesinin kararını **bozmuştur.**(24.10.2008 tarih ve E:2006/1121 K:2008/6958 sayılı kararı)

-Sağlık Bakanlığı Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 13.11.2006 tarih ve 2006/113 sayılı Genelgesinin 7. bendindeki **"4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanununun hükümleri gereği hastane içinde duyurulması gereken afiş ilan ve duyuruların sadece personelin yoğun ve toplu bulunduğu yemekhane salonlarında oluşturulacak panolarda asılması,"** yönündeki hükmün iptali istemiyle dava açılmış. **Danıştay 10.Dairesi;** 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu hükümleri gereği hastane içinde duyurulması gereken afiş, ilan ve duyuruların, bir kamu işvereni olan davalı idareye bağlı hastanelerde yürütülen sağlık hizmetinin özelliği de dikkate alınarak ameliyathane ve benzeri sağlık hizmetlerinin sunulduğu birimlerin dışındaki alanlarda, bir başka ifadeyle sadece hastane personelinin toplu ve yoğun olarak kullandığı yemekhane salonlarında oluşturulacak panolarda asılmasını öngören dava konusu Genelgenin iptali istenen 7. bendinde, sözü edilen Yasaya, Tebliğ ve Genelge hükümlerine, kamu yararı ve hizmet gereklerine aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davayı reddetmiş.(22.2.2010 tarih ve E:2006/7697 K:2010/1411 sayılı kararı)

Aslında, söz edilen yasa, tebliğ ve genelgede; kamu işverenin, yönetim ve hizmetin işleyişini engellemeyecek biçimde sendika temsilcilerine çalışma saatleri içinde ve dışında görevlerini yapabilmeleri için imkânlar ölçüsünde kolaylıklar sağlayacağına ilişkin hükümler içermekte. Buradaki sınırlama hizmetin niteliği gereği oluyor ve hakkın kullanımını ortadan kaldırmıyor. Danıştayın hukuka aykırı bulmamasının sebebinin bu olduğunu düşünüyorum.

-Büro Emekçileri Sendikası tarafından, Ankara Defterdarlığı'nın (A) giriş kapısı önünde yapması planlanan basın açıklamasının, (B) giriş kapısı önünde yapılması yönünde tesis edilen 28.10.2004 tarih ve 32242 sayılı işlemin iptali istemiyle açılan dava sonucunda **Ankara 2. İdare Mahkemesince,** Anayasamızın 25 ve 26 ncı maddelerinde düzenlenen düşünce ve kanaat hürriyeti ve düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin kullanımı sırasında ortaya çıkacak güvenlik ihtiyacını değerlendirmek suretiyle, nerelerde basın açıklaması yapılabileceğini belirlemeye mülki amirlerin yetkili olduğu; bu çerçevede, protokol ve araç girişinin engellenmemesi amacıyla tesis edilen işlemin, bu hakkın kullanımına yönelik bir sınırlama niteliğinde değil, sadece yer düzenlemesinden ibaret olduğu; bu haliyle dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir. **Danıştay 10. Dairesi,** davacının temyiz istemini reddederek, anılan kararı onamıştır.(21.4.2009 tarih ve E:2006/2985 K:2009/3103 sayılı kararı)

2- Afiş astırmama kararları

-Davacı Partiye ait **"Yankee Go Home, askerlerle, üslerle, hamburgerleriyle defol, Sosyalist İktidar Partisi"** ibareli afişlerin İstanbul İl Sınırları içerisinde asılmasının mümkün olmadığına ilişkin davalı idare işleminin iptali istemiyle açılan dava sonunda **İstanbul 2.İdare Mahkemesince,** dava konusu işlemin tesisine esas olan afişin, 2820 sayılı Kanununun 81. maddesinin (C) bendinde öngörülen, siyasi partilerin Türkçe'den başka dilde yazılmış pankartlar kullanmayacakları yolundaki hükme açıkça aykırı bir içerik taşıdığı, dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş. Davacı tarafından hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek anılan mahkeme kararının temyizden incelenip bozulması istenilmiş. **Danıştay 10. Dairesi;** davalı idarenin savunmasında, afişin Siyasi Partiler Kanunu'nun 81/C maddesine aykırı olduğu ve kastedilen devletle ilişkilerimizi zedeleyebileceği dikkate alınmak suretiyle 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 11/C maddesine dayanılarak afişin asılmasına izin verilmediğinin belirtildiği, 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 11. maddesinin (C) bendinde , " İl sınırları içinde

huzur ve güvenliğin, kişi dokunulmazlığının, tasarrufa müteallik emniyetin, kamu esenliğinin sağlanması ve önleyici kolluk yetkisi valinin ödev ve görevlerindedir. Bunları sağlamak için vali gereken karar ve tedbirleri alır" hükmüne yer verildiği, anılan Yasa hükmü doğrultusunda davalı Valilik, il sınırları içinde asılmak istenilen, suç işlemeyi açıkça özendiren veya kışkırtan afiş ve ilanların asılmasını engellemeye, belirtilen nitelikteki afiş ve ilanlara ilişkin bildirim kabul etmemeye yetkili olduğu, ancak, davacı siyasi partinin ideolojisi ve savunduğu görüşler doğrultusunda tepkisel ve olumsuz İngilizce ve Türkçe ibarelerin yer aldığı afişin, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun "Azınlık yaratılmasının önlenmesi" başlıklı 81 inci maddesindeki, Türkçe'den başka dilde pankart asma yasağı kapsamına girmediği gibi, afişte kastedilen devlet ile ilişkilerin zedeleneceği iddiasının da dayanaktan yoksun bulunduğu, bu itibarla 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 81 inci maddesinde yer alan yabancı dilde pankart asma yasağı ile ilgili bulunmayan, **demokratik ve çoğulcu sistemde doğal olan çok sesliliğin yansıması niteliğindeki** davacı siyasi partiye ait afişin asılamayacağına ilişkin dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle anılan mahkeme kararının bozulmasına karar vermiş.(10.Dairenin 12.4.2006 tarih ve E:2004/7627 K:2006/2380 sayılı kararı)

-Davacı siyasi parti tarafından, İstanbul İli genelinde asılmak istenen "**AB Yolu Sevr'e Çıkar. Savunanlar Ya Gafildir, Ya Hain!**" içerikli afişin asılamayacağı yolundaki 2.2.2007 tarih ve 23614 sayılı İstanbul Valiliği işleminin iptali istemiyle açılan dava sonucunda, **İstanbul 1. İdare Mahkemesince**; 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 11/C maddesi uyarınca, il sınırları içinde huzur ve güvenliğin, kişi dokunulmazlığının ve kamu esenliğinin sağlanması görevi ile önleyici kolluk yetkisi bulunan vali tarafından, **davaya konu afişin asılmasının halkın tahrik olmasına ve üzücü olaylara yol açacağı gerekçesiyle tesis edilen dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı** gerekçesiyle davanın reddine karar vermiş. **Danıştay 10. Dairesi** temyiz istemini reddederek kararı onamış.(17.11.2009 tarih ve E:2008/3205 K:2009/9757 sayılı kararı)

- Bir siyasi partisinin, barışa davet konulu afişinin şehrin muhtelif yerlerde asılması yönündeki izin başvurusunun reddine ilişkin davalı idare işleminin iptali istemiyle açılan dava sonunda, **İstanbul 3.İdare Mahkemesince**, dava konusu afişin içeriği bakımından incelenmesinden, konusunun barışa davet olduğunun, diğer bir ifadeyle toplum huzur ve sükununun sağlanması ve bir an önce temin edilmesinin istendiğinin, bu istemin çeşitli fotoğraflarla desteklendiğinin anlaşıldığı, bu yönüyle sözkonusu afişte suça tahrik ya da teşvik edecek bir mahiyet görülmediğinden, Anayasanın 26.maddesi hükmüne aykırı olarak afiş asılmaması yönünde tesis edilen dava konusu işlemde hukuka uyarlık görülmediği gerekçesiyle işlemin iptaline karar verilmiş. Davalı idare, hukuka aykırı olduğu savıyla anılan kararın temyizden incelenerek bozulmasını istemiş. **Danıştay 10. Dairesi**; "Barış Hemen Şimdi" başlıklı sözkonusu afişinin incelenmesinden, afişte yasadışı kanlı terör örgütü mensuplarının cesetlerinin, sözde yakılmış yıkılmış evlerin, asker ve polis barikatlarının sergilenmek suretiyle içsavaşı andıran bir görüntü verilmeye ve "Barış" kavramının istismar edilerek Devletle müzakerelere oturacak eşit bir taraf yaratılmaya çalışıldığı anlaşıldığından, sözü geçen afişin asılmasına izin verilmemesi yolundaki davalı idare işleminde 5442 sayılı Kanunun 11.maddesinin (c) bendine aykırılık bulunmamakta olup, anılan işlemin iptaline yönelik idare mahkemesi kararında hukuki isabet görülmediği gerekçesiyle anılan mahkeme kararını bozmuş.(15.11.2000 tarih ve E:1998/2923 K:2000/5719)

3-Tiyatro oyununun gösterimine ve konserlere izin vermeme kararları

"Memleket Hikayeleri" isimli tiyatro oyununun; **güvenlik kuvvetlerine, Türk Silahlı Kuvvetlerine ve Adliye'ye hakaret içermesi, Atatürkçü düşünce ile bağdaşan bir yönünün bulunmaması, yasa dışı terör örgütlerinin görüşlerini aksettirir mahiyette olması nedeniyle gösterimine izin verilmemesine** ilişkin Ayancık Kaymakamlığı işleminin iptali ile bu işlem nedeniyle uğranıldığı öne sürülen maddi ve manevi zararın tazmini ile maddi tazminata gecikme faizi uygulanması istemiyle açılan dava sonucunda, **Samsun İdare**

Mahkemesince; oyunda, ülkenin güvenlik güçlerinin, adliye makamlarının, Türk Silahlı Kuvvetlerinin küçük düşürülmeye çalışıldığı, siyasi konulara girilerek toplumda huzursuzluğa sebep olabilecek konulara değinildiğinin, hakarete varabilecek bölümlere yer verildiğinin, bazı ferdi olayların bütün bir Devlete mal edildiğinin ve ayrımcılığa neden olabilecek bazı olaylardan sözedildiğinin anlaşıldığı, buna göre 3713 sayılı Yasanın 8.maddesi ve 5442 sayılı Yasanın 11/c maddesi gereğince anılan oyunun sahnelenmesine izin verilmemesine ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş. Davacı, oyunun kamu düzenini sarsan ve bozan bir niteliği bulunmadığı iddialarıyla anılan kararın temyizen incelenip bozulmasını istemiş. **Danıştay 10. Dairesi;** Anayasanın 26. maddesinde, herkesin düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına, 27.maddesinde; herkesin bilim ve sanatı serbestçe öğrenme veya öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahip olduğunun belirtildiği, 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun Ek.1. maddesinde, gerçek kişi veya toplulukların, mahallin en büyük mülki amirine en az 48 saat önceden müracaat suretiyle oyun ve temsil verebileceği veya çeşitli şekillerde gösteri düzenleyebilecekleri, bunlardan genel ahlaka, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne veya Anayasa düzenine aykırı olduğu tespit edilenlerin mahallin en büyük amirinin emri ile polis tarafından menedileceği ve ilgililerin derhal adli mercilere sevk edileceklerinin hükme bağlandığı, yukarıda belirtilen Yasa hükmünde yer alan yetkilerin kullanılabilmesi için gösterimine izin verilmeyen oyun metninin yetkili makamlarca yasaklanmış veya genel ahlaka, Devletin bütünlüğüne ya da Anayasal düzene aykırı olduğunun saptanması gerektiği, uyuşmazlığa konu oyun metninde, yazarın siyasi ve resmi çevrelerin, halkın, medyanın gündemindeki güncel sorunları mizahi bir üslupla eleştirip, insan haklarını, anayasal hak ve özgürlükleri, cumhuriyetin temel ilkelerini savunduğu ve yargı bağımsızlığını dile getirdiği anlaşıldığından oyunun bu haliyle dava konusu işlemde belirtilen hususları ve nitelikleri içermemesi nedeniyle gösterimine izin verilmemesine ilişkin işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı, öte yandan hukuka aykırı olan bu işlem nedeniyle davacı şirketin uğramış olduğu maddi zararın da Anayasanın 125.maddesi uyarınca tazmini gerektiği gerekçesiyle mahkeme kararı bozulmuştur.(28.6.2000 tarih ve E:1998/6871 K2000/4435 s ayılı kararı).

Bozma kararına uyan Samsun İdare Mahkemesince; aynı gerekçeyle dava konusu işlemin iptaline, davacı şirketin maddi ve manevi tazminat istemlerinin kısmen kabulüne karar vermiş, bu karar da Danıştayca onanmıştır.(20.3.2003 tarih ve E:2001/529 K:2003/1050 sayılı kararı)

-Grup Kızılırmak'ın, davacının organizatörlüğünde Şanlıurfa'da düzenlemek istediği konsere, **Grup üyelerinin, propaganda türü eylemler, yasa dışı toplantı ve gösteri yürüyüşü v.b. eylemlerinden dolayı çeşitli il emniyet müdürlüklerinde kayıtlarının olduğu; bu kayıtlara göre ilde önlenemez olaylar çıkması olasılığı bulunduğu** sebep gösterilerek konsere izin verilmemesi üzerine, söz konusu işlemin iptali ile bu işlem nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen 7.500-TL maddi ve 15.000-TL manevi zararın yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle dava açılmış.**Gaziantep 1.İdare Mahkemesince;** davalı idarece, konsere katılacak sanatçılar hakkında çeşitli il emniyet müdürlüklerince bilgi fişi düzenlendiği yolunda belge sunulmuş ise de; bu hususun, dava konusu işlemin tesisine yeterli olmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline; maddi zararı ortaya koyacak bilgi ve belgelerin uğradığını belirttiği zararları ortaya koyucu nitelikte belgeler olmadığı anlaşıldığından, maddi tazminat isteminin reddine; öte yandan, dava konusu işlem nedeniyle davacının manevi bir zararının doğduğunun kabulüne olanak görülmediği gerekçesiyle manevi tazminat isteminin de reddine karar verilmiştir. Davalı idarece, anılan Mahkeme kararının, dava konusu işlemin iptaline ilişkin kısmının; davacı tarafından ise, maddi ve manevi tazminat istemlerinin reddine ilişkin kısmının temyizen incelenerek bozulması istemiş. **Danıştay 10. Dairesi;** Mahkeme kararının, dava konusu işlemin iptali ile manevi tazminat isteminin reddine ilişkin kısmını onamış. Davacının, dava konusu işlem nedeniyle uğramış olduğu maddi zarar miktarı hesaplanırken ise, söz konusu konser kapsamında **satılan bilet varsa, bunlardan iadesi yapılanların tespit edilmesi gerektiği,** konser biletleri için ilgili Belediyeye herhangi bir sayı belirtilip belirtilmediği hususu da araştırılarak uyuşmazlığa konu olan konser kapsamında satılmış olan biletlerin tespit edilmesi; eğer, yapılan araştırma sonucunda satılan bilet sayısı tespit edilemez ise; konser verecek olan Kızılırmak Grubunun, gerek Şanlıurfa İlinde, gerekse çevre

İllerde verdiği diğer konserlere ilişkin verilerden faydalanılarak, davacının maddi zararlarının hesaplanması gerektiği gerekçesiyle Mahkeme kararının, davacının maddi tazminat isteminin reddine ilişkin kısmını bozmuş.(24.9.2009 tarih ve E:2006/6908 K:2009/8214 sayılı kararı)

-Grup Yorum adlı müzik grubunun 27.7.2003 tarihinde düzenleyeceği konsere izin verilmemesine ilişkin 17.7.2003 tarihli işlemin iptali istemiyle açılan davada; **Muğla İdare Mahkemesince**, müzik grubu üyeleri aleyhine yargı makamlarınca verilmiş bir sınırlama hükmü olmaksızın potansiyel eylem ve tutumlardan bahisle tesis edilen işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar vermiş. **Danıştay 10. Dairesi**, idarenin temyiz istemini reddederek kararı onamış.(26.6.2007 tarih ve E:2004/10917 K:2004/10917)

4-Devlet memurlarıyla ilgili örnekler

Birinci kararda; davacı, Hukuk İşleri Müdürü iken, **yeni yılda yakınlarına gönderilen tebrik kartında siyasi ve ideolojik amaçlı ifadeler kullandığı**, bu kartın basında yayımlanması sebebiyle yapılan soruşturma sonucunda Devlet Güvenlik Mahkemesinde yargılandığı, açılan soruşturmanın devamı sırasında çeşitli gazetelerde görüşünü savunduğu ve basına yaydığı, basına bilgi vermekten, amirleri alenen tenkitten, soruşturma safahatini ifşa etmekten dolayı açılan disiplin soruşturmalarının Bakanlık Yüksek Disiplin Kuruluna intikal ettirildiği sebepleriyle bu görevinden alınmış.(DSİ genel müdürlüğüne uzman olarak atanmış).Bu işlemin iptali istemiyle davayı açmış. **Danıştay Beşinci Dairesi**; Yılbaşı kartında yer alan "**Yeni Yılı'nızı insan haklarının çiğnenmediği, düşünce suçunun olmadığı; demokrasinin tüm kurumlarıyla işler hale geldiği, emekçi sınıfların da kapitalist sınıflar gibi örgütlenip devlet yönetiminde söz sahibi oldukları, milli gelirin adil dağıtıldığı, sosyal adaletin gerçekleştiği; ekonomimizin IMF' nin, holdinglerin, para babalarının çıkarlarına göre değil, çalışan geniş halk kitlelerinin çıkarlarına göre yönetildiği; kalkınmış, çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmış, tam bağımsızlığın, özgürlüğün, barışın, kardeşliğin, dostluğun, sevginin egemen olduğu yepyeni bir Türkiye'nin özlemiyle kutlar (ım) ...**" biçimindeki ifadelerin, içeriğinden de anlaşılacağı üzere, adı geçen insan hakları, düşünce ve anlatım özgürlüğü, örgütlenme hakkı, ekonomik düzen gibi **Anayasal, güncel ve toplumun her kesiminde açıkça tartışılan konulardaki kişisel düşünce ve özelemlerini açıklamaktan ibaret olup**; bu ifadelerin herhangi bir siyasi parti ya da örgüt lehine ya da aleyhine bir yönü bulunmadığı gibi her hangi bir ideolojiyi savunan ya da yeren veya onu başkalarına benimsetmek amacı güden bir yönü de bulunmadığı, dolayısıyla söz konusu tebrik kartıyla davacının 657 sayılı Yasanın değişik 7/1.maddesinde öngörülen "siyasi ve ideolojik amaçla beyanda bulunmamak" yasağına aykırı hareket ettiğinden söz edilemeyeceğinden davacının eyleminin bu madde kapsamında değerlendirilmesinde hukuka uyarlık görülmediği, Türkiye'nin taraf olduğu, **"Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi"nin 10.maddesinin** birinci ve ikinci fıkraları belirtilerek, Olayda davacının Hukuk İşleri Müdürlüğü görevinden alınmasına neden olarak gösterilen yılbaşı tebrik kartında yer alan görüşler, yukarıda da değinildiği gibi, davacının kimi konularda, dilek ve temenni niteliğinde düşüncelerini belirtmekten ibarettir. Açık ve somut bir "kışkırtma" yada "suça iteleme" niteliğinde olmadıkça herkesin düşüncelerini serbestçe açıklaması, demokratik toplum olmanın başta gelen temel ilkelerinden birisi olarak kabul edilmektedir. Davacının yukarıda özetlenen görüş ve düşüncelerinin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 10/2.maddesinde yer verilen sınırlamaları aşan, başka bir anlatımla, ülkenin milli güvenliğini, toprak bütünlüğünü, kamu düzenini, genel sağlığı veya genel ahlakı, başkalarının şöhret veya haklarını ihlal eden yada gizli bilgileri açığa vuran bir yönü bulunmadığı cihetle, adı geçen bahsi geçen tebrik kartıyla demokratik bir toplumun bireyi olarak uluslararası sözleşmelerle kendisine tanınan hakkı kullandığı, dolayısıyla bu eyleminin dava konusu işleme hukuki sebep oluşturamayacağı açık olduğu, **İşlemin, Anayasa açısından da hukuki temelden yoksun olduğunu vurgulamak gerektiği**, Anayasanın **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 10.maddesine koşut düzenleme getiren 26.maddesine** de değinilerek, davacının tebrik kartındaki ifadelerin kimi konulardaki düşünce ve kanaatlerini dilek ve özelem biçiminde açıklamaktan ibaret olup; bu haliyle sözü geçen eylemin Anayasanın 26/1.maddesi kapsamında düşünülmesi gerektiğinden, tesis edilen işlemde bu yönden de hukuka uyarlık görülmediği gerekçesiyle sebep ve amaç yönlerinden hukuka aykırı bulunan dava konusu işlemin iptaline karar verilmiş.(Danıştay 5. Dairesinin 22/05/991 tarih ve E:

1986/1723 K: 1991/ 933 sayılı kararı)

-İkinci karar da; **Öğretmen olan davacının Diyarbakır Valiliğinin icraatı ile ilgili olarak basına açıklama yaptığı gerekçesiyle 657 sayılı Yasanın 125.maddesinin D-g bendi uyarınca bir yıl kademe ilerlemesinin durdurulması cezası ile cezalandırılmış.** Bu işlemin iptali istemiyle açılan davada, **Mahkeme**, davacının Eğitim-Sen Sendika temsilciliğinin Diyarbakır'da kurulması nedeniyle açıklama yaptığı, bu açıklamanın sendika temsilciliğinin açılmasına ilişkin olduğunun anlaşıldığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar vermiştir. Anılan kararın temyizi üzerine **Danıştay 8.Dairesi**;davacının, yerel bir gazeteye Eğitim-Sen Sendikası Diyarbakır temsilcisi sıfatıyla, sendikalarının faaliyete geçmesini hazmedemeyen valiliğin haklarında suç duyurusunda bulunduğunu belirterek Valilik Makamını eleştiren bir demeç verdiği, bu eylemin davalı idarece 657 sayılı Yasanın 125/D-g maddesi kapsamında değerlendirilerek dava konusu ceza ile cezalandırıldığı, 657 sayılı Yasanın **15.maddesindeki yasaklamanın ve 125/D-g maddesindeki cezanın**, memurun görevli bulunduğu kamu kuruluşu ile ilgili konularda ve durumlarda uygulanması gerektiği, **davacı hakkında işlem oluşturulmasına neden olan demecin ise, kendi öğretmenlik görevine ilişkin olmadığı**, bununla birlikte, henüz memur sendikaları ile ilgili yasal düzenlemenin çıkmamış olması nedeni ile ortada yasal olarak kurulmuş bir sendikanın varlığından söz edilemeyeceğinden, basında, sendika yetkilisi sıfatıyla açıklama yaptığı yolundaki davacı savının da, davranışına haklılık kazandırmayacağı, öte yandan, davacının, kişilerin düşüncelerini açıklamasının anayasal bir hak olduğu ve bu hakkın Anayasanın 13.maddesine aykırı biçimde kısıtlanamayacağı yolundaki savına gelince;

"kuşkusuz ki, her vatandaşın anayasa ile güvence altına alınan düşünce ve kanaat özgürlüğü çerçevesinde düşünce ve gözlemlerini dile getirmek ve başkalarına iletmek hakkı vardır. Ancak bu hakkın toplumun tüm bireylerince eşit olarak ve aynı yoğunlukta kullanılmasına olanak yoktur. **Devlet memuru olan kişilerin amirleri ve kamu görevleri hakkındaki açıklamalarında bu hak ve özgürlükleri, daha ölçülü ve daha özenli kullanmaları gerekir.** Olayda, davacı sendika temsilciliğinin açılışına uygulanan işlem nedeniyle düşüncelerini ve gördüğü olumsuzlukları dile getirirken, yönetimi eleştirerek suçlamaktadır. Devlet memuru olan davacıya, hizmetin özelliğine aykırı olan bu davranışı nedeniyle disiplin cezası verilmesi yerinde ise de, **suçla verilen ceza arasında adil bir denge bulunması gerektiğinden daha hafif bir ceza ile cezalandırılması hakkaniyet gereğidir.**..

gerekçesiyle idare mahkemesi kararının bozulmasına karar vermiştir. (8.Dairenin 14.12.1993 tarih ve E: 1993/1617 K: 1993/4214 sayılı kararı)

5-Sinema, film, radyo ve televizyon yayıncılığı ile basılmış eserlere ilişkin sınırlamalara ilişkin örnekler

A-Yabancı film ekibinin izinsiz film çekmesi

Davacı İsveç Radyo Televizyon Kurumu tarafından Türkiye hakkında belgesel bir film yapımı için 10.1.1977 tarihinde İstanbul'a gönderilen dört kişilik televizyon ekibi; 27.1.1977 tarihinde izinsiz film çektikleri gerekçesiyle polis gözetimi altına alınmış; ellerindeki filmlere ve ses bantlarına el konulan ekip, 28.1.1977 günün sınır dışı edilmiş. Sınırdışı edilme işleminin 5683 sayılı Yasanın 19.maddesine göre yapıldığı sözlü olarak sınır dışı edilen televizyon ekibine bildirilmiştir. Dava, İçişleri Bakanlığının bu sınır dışı etme işleminin iptali istemiyle açılmıştır. 5683 sayılı Yabancıların Türkiye'de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanununun 19.maddesi "İçişleri Bakanlığınca memlekette kalması umumi güvenliğe, siyasi veya idari icaplara aykırı sayılan yabancılar verilecek muayyen müddet zarfında Türkiye'den çıkmağa davet olunur. Bu müddetin sonunda Türkiye'yi terk etmeyenler sınır dışı edilebilirler" hükmünü içerdiği, görüldüğü gibi, 5683 sayılı Yasanın 19.maddesiyle, memlekette kalması umumi güvenliğe, siyasi veya idari icaplara aykırı sayılan yabancıları Türkiye'den çıkarmağa, sınır dışı etmeğe İçişleri Bakanlığının yetkili sayıldığı,. Maddede geçen "genel güvenlik, siyasi veya idari icap" gibi deyimlerin aslında, belirsiz

yasal kavramlar oluşturduğunda ve bu günkü yoğun uluslararası ilişkiler karşısında, uygulamada çok büyük bir duyarlılığı gerektirdiğinden kuşku yoktur.Davalı idare verdiği savunmada; Bakanlar Kurulunun 17.7.1972 gün, 7/4657 sayılı kararnamesi uyarınca yabancılardan yurdumuzda film çekebilmelerinin diplomatik yollardan Dışişleri Bakanlığına başvurma koşuluna bağlandığını; davacı kuruma mensup televizyon ekibinin bu gerekli başvurmayı yapmadığını; aynı zamanda 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun 6.maddesine aykırı olarak izin almadan film çekimine başladığını, bu nedenle davacı kuruma mensup televizyon ekibinin sınır dışı edildiğini ileri sürmektedir.**Dairece ara kararıyla istenildiği halde gönderilmeyen sözkonusu kararnamenin, Resmi Gazetede yayınlanmadığı, Bu itibarla üçüncü şahısların bilgisi dışında bulunan bu kararnameyle getirilen düzenlemenin üçüncü şahısları bağlayıcı nitelikte kabulü ve bu düzenlemeye aykırı davranıldığından söz edilerek yaptırım uygulanmasının kabul edilmeyeceği,** öte yandan, gerek anılan Kararname, gerekse 2559 sayılı Yasanın 6.maddesi, yurdumuzda film çekimine ilişkin olup, kararname ve Yasada öngörülen usuli işlemleri yerine getirmeyen ve işleri de haber toplamak ve film çekmek olan yabancılardan; ortada başkaca ciddi bir neden yokken 5683 sayılı Yasaya göre sınır dışı edilmelerini, anılan Yasada güdülen amaçla bağdaştırmanın olanaksız olduğu, **sadece film çekimi için gerekli izni almayan yabancılardan memlekette kalmasının umumi güvenliğe, siyasi veya idari icaplara aykırı olduğunu bu koşullar içinde kabule olanak bulunmadığı,** 1961 Anayasanının 2.maddesinde tanımlandığı gibi, Türkiye Cumhuriyeti'nin, insan haklarına dayanan bir hukuk Devleti olduğu, Anayasa Mahkememizin değişik kararlarında, bu arada Esas: 1966/11, Karar:1966/44 sayılı, 29.11.1966 günlü Kararında tanımlandığı gibi" hukuk devleti; insan haklarına saygı gösteren, bu hakları koruyucu, adil bir hukuk düzeni kuran, bunu sürdürmeye kendisini yükümlü sayan, bütün davranışlarında hukuka ve Anayasaya uyan Devlet demek olduğu, diğer taraftan ilan ve kabul edilmiş insan haklarına ve temel özgürlüklere ilişkin uluslararası hukuk metinlerini, sözleşme ve anlaşmaları yineleyen ve insan hak ve özgürlüklerinin ayrıntılı bir güvenlik ve işbirliği anlayışı içinde genişletilerek geliştirilmesini öngören ve 1.8.1975 tarihinde Türkiye'nin aralarında bulunduğu 24 ülkece imzalanan, Avrupa Güvenliği ve İşbirliği Anlaşması Nihai Belgesinde de; buna katılan devletler, gazetecilerin çalışma koşullarını kolaylaştıracaklarını, gazetecileri meslek uğraşlarını yasal yollardan yürütmelerinden ötürü sınır dışı etmeyeceklerini taahhüt ettikleri, yukarıda yer alan yasal ve uluslararası düzenlemelerin ve genel hukuk kurallarının ışığında, davalı idarenin yeterli bir araştırmaya, yazılı tebliğe lüzum görmeden; 5683 ve 2559 sayılı yasaların uygulanmasını haklı gösterecek inandırıcı bir kanıtı da dayanmadan, davalı kurumun elemanlarını sınır dışı etmesinde hukuksal isabet görülmediği gerekçesiyle davacı İsveç Radyo Televizyon Kurumunun dört kişilik televizyon ekibinin sınır dışı edilmesine ilişkin dava konusu işlemin **iptaline** karar verilmiş. (12.Dairenin 24/04/978 tarih ve E:1977/ 1349 K:1978/955 sayılı kararı)

B-Filmlerin gösterimi ve ifade özgürlüğü

1-Davacının yapımcılığını üstlendiği "Dişi Zorro" adlı **erotik macera türündeki filmin dağıtım ve gösteriminin uygun görülmediğine ilişkin işlemin iptali** istemiyle açılan dava sonucunda; **İdare Mahkemesince;** dava konusu filme ait video kasetinin mahkeme heyetince izlenmesi sonucunda filmde yer alan görüntülerin konu ve görsel açıdan milli kültür, genel ahlak, örf ve adetlere uygun olmayan unsurlar içeren bir yapım olduğu kanaatine varıldığından, filmin gösterim ve dağıtımına izin verilmemesine ilişkin işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın **reddine** karar verilmiştir. Davacı hukuka aykırı olduğunu öne sürerek anılan mahkeme kararının temyizden incelenip bozulmasını istemiş, bunun üzerine, **Danıştay Onuncu Dairesinin temyizden inceme sonucu verdiği 15.12.2006 tarih ve E:2003/3748 K:2006/7181 sayılı kararda;** İşlem tarihinde yürürlükte bulunan 3257 sayılı Sinema, Video ve Müzik Eserleri Kanunda, bu Kanunda tanımlanan eserlerin, kayıt ve tescili için Bakanlığa başvurulacağı, Bakanlığın, alt komisyon ve denetleme kurulu teşkil edebileceği, eserlerin, **devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü, milli egemenlik, cumhuriyet, milli güvenlik, kamu düzeni, genel asayiş, kamu yararı, genel ahlak ve genel sağlık açısından suç veya suça teşvik unsuru ihtiva etmemesi, milli kültür, örf ve adetlerimize uygunluğu yönünden yetkililerce inceleneceği,** sorunlu görülmemeyen eserlerle, denetim sonucu olumlu olan eserlerin kayıt ve tescilinin yapılacağı ve işletme belgesi verileceği, dağıtım ve gösterime sunulması hiçbir şekilde uygun bulunmayanların bütün idari ve yargı işlemlerinin tamamlanmasından sonra iade edileceği, Bakanlık ile mülki idare amirlerinin, eserlerin dağıtım ve gösterilmeleri sırasında bunların işletme

belgeleri ile bandrollerini ve eser üzerinde herhangi bir değişiklik olup olmadığı hususunda eseri her zaman denetleyebilecekleri, işletme belgesiz veya bandrolsüz veya üzerinde değişiklik yapılan eserlerin toplatılarak C. Savcılıklarına suç duyurusu ile birlikte sevk edilecekleri, mülki idare amirlerinin bölgenin özellikleri sebebiyle toplumsal bir olaya sebebiyet vermesi muhtemel eserlerin dağıtım ve gösterimini, gerekçesini de belirtmek suretiyle yetki ve görev sınırları içerisinde yasaklayabilecekleri, **Bakanlık veya mülki idare amirlerince yapılacak herhangi bir denetim sonucunda, eserin Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü, milli egemenlik, Cumhuriyet, milli güvenlik, kamu düzeni, genel asayiş, kamu yararı, genel ahlak ve genel sağlık, örf ve adetlerimize aykırı bulunması halinde eserin yasaklanacağı ve kanuni tahkikat açılacağı,** Yasanın verdiği yetkiye dayanılarak yayımlanıp yürürlüğe giren Sinema, Video ve Müzik Eserlerinin Denetlenmesi Hakkında Yönetmeliğin 12. maddesinde ise, komisyon ve kurullarca, çocukların ruh ve beden sağlıklarını, yetiştirmelerini olumsuz yönde etkileyebileceği tespit edilen film, video ve müzik eserlerinin tanıtılmasına ait afiş, fotoğraf ve ilanlarında bu hususun belirtilmesinin zorunlu olduğunun hükme bağlandığı, Yukarıda belirtilen hükümlerin birlikte değerlendirilmesinden, **tür ve içerik gereği cinselliğin yer aldığı yapımların genel ahlak, genel sağlık açısından suç ve suça teşvik eden unsurlar içermemesi ve milli kültür, örf ve adetlerimize aykırı olmaması gerektiği,** anılan komisyon ve kurullarca çocukların ruh ve beden sağlıklarını, yetiştirmelerini olumsuz yönde etkileyebileceği tespit edilen eserlerin ise 16 yaşından küçük olanlara gösterilemeyeceğinden bu yönde ilanlara ibare konulacağına anlaşıldığı, bu durumda, uyuşmazlığın çözümlenebilmesi, filmin genel ahlak, genel sağlık, milli kültür, örf ve adetler açısından suç ve suça teşvik eden unsurlar içerip içermediği ve çocukların ruh ve beden sağlığını etkiler nitelikte olup olmadığı belirlenmesini gerektirdiği, anılan hususların niteliği dikkate alındığında, bu belirlemenin yapılarak uyuşmazlığın çözümlenebilmesi, genel bilgilerle hakimlik mesleğinin gerektirdiği bilginin yanısıra konunun uzmanlarından alınacak özel ve teknik bilgiden de yararlanmayı gerektirdiğinden, bilirkişi incelemesi yaptırılmadan eksik incelemeye dayalı olarak verilen temyize konu mahkeme kararında hukuki isabet görülmediği gerekçesiyle bozulmasına karar verilmiştir.

(NOT:Dava konusu İşlem tarihinde yürürlükte bulunan 3257 sayılı Sinema, Video ve Müzik Eserleri Kanun'u yürürlükten kaldıran 5224 sayılı Sinema Filmlerinin Değerlendirilmesi ve Sınıflandırılması ile Desteklenmesi Hakkında Kanun'da ve anılan Kanununun uygulanmasına ilişkin Yönetmelikte ise, "...Ülke içinde üretilen veya ithal edilen sinema filmlerinin ticari dolaşıma ve gösterime sunulmadan önce, gösterim ve iletim biçimleri dikkate alınarak kayıt ve tescile de esas olacak şekilde, **kamu düzeni, genel ahlak ile küçüklerin ve gençlerin ruh sağlığının korunması, insan onuruna uygunluk ve Anayasada öngörülen diğer ilkeler doğrultusunda denetlenmesi, değerlendirilmesi ve sınıflandırılması**" öngörülmekte ve bunun sonucuna göre ticari dolaşıma sunulup sunulmamasına veya bazı kayıtlarla sunulmasına karar verilebilmektedir.)

2- 18.1.2001 tarihli Sinema Eser İşletme Belgesi ile gösterime giren "Hemşo" adlı **filmin Sinema, Video ve Müzik Eserlerinin Denetlenmesi Hakkında Yönetmeliğin 12. maddesi uyarınca 16. yaşından küçüklere gösterilmesinin yasaklanması yolunda tesis edilen işlemin** iptali istemiyle açılan dava sonucunda; Ankara 4. İdare Mahkemesince, filmin izlenmesi sonucunda, filmde kan davasının yanında yurt dışından gelen ve fuhuş yapan iki kadının hikayesinin mizahi olarak anlatıldığı ve filmde müstehcenlik bulunmadığının anlaşıldığı, filmde çocukların ruhsal ve bedensel sağlıklarını olumsuz etkileyecek hiçbir unsurun bulunmadığı kanaatine varıldığından tesis edilen işlemde hukuka uygunluk görülmediği gerekçesiyle dava konusu işlemin iptali yolunda verilen kararın temyizen incelenerek bozulması istenmiş, karar Danıştayca onanmıştır.(25.4.2002 tarih ve E:2001/4503 K:2002/1227)

3- Davacının işleticisi olduğu **sinemada genel ahlaka aykırı porno film gösterildiğinin tespit edildiğinden bahisle sinemanın 60 gün süreyle kapatılmasına** ilişkin dava konusu işlemin iptali istemiyle açılan dava sonucunda , **Samsun İdare Mahkemesince,** davacının kolluk kuvvetlerine sunduğu sinema eseri işletme izin belgesinin, denetim sırasında oynatılan filme ait olup olmadığı hususu araştırılmaksızın ve filmin ayrıca genel ahlaka zararı olabilecek film olup

olmadığı hususu yetkili kurullarca belirlenmeksizin tesis edilen işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlem iptal edilmiştir. Davalı idare, hukuka aykırı İdare Mahkemesi kararının temyizen incelenerek bozulmasını istemiş. **Danıştay Onuncu Dairesinin temyizen inceme sonucu verdiği 7.4.2003 tarih ve E:2001/226 K2003/1191 sayılı kararda**, polis imdat telefonuna yapılan ihbar üzerine görevli ekiplerle sinemaya gidildiği, yapılan kontrolde, filmin izlenmeye alındığı, ahlaka aykırı hareketlerin olduğu sonucuna varılarak filmin oynatımının durdurulduğu ve filmin alınarak zaptedildiği, ayrıca filmi seyredenlerin kimlik kontrollerinin yapıldığı ve 18 yaşından küçük seyircilere rastlanıldığı, sinema görevlilerinin sunmuş oldukları belgeye istinaden bu filmi oynattıklarını, filmin erotik olup yasak olmadığını beyan ettikleri, Emniyet görevlilerince sözkonusu belgenin oynatılan filme ait olup olmadığının tespit edilemediği ancak gösterilen filmin izlenmesinden müstehcen olduğunun çok açık olarak anlaşıldığı sonucuna vardıkları, dolayısıyla bu hususta bilirkişi raporuna gerek olmadığını düşündükleri, dava konusu 30.6.2000 tarihli işlemle 2559 sayılı Kanunun 8/d ve Açılması İzne Bağlı Yerlere Uygulanacak İşletmeler Hakkında Yönetmeliğin 30/f maddeleri uyarınca iş yerinin iki ay süreyle kapatılmasına karar verildiği, dosyada mevcut "Çılgın Arzular" isimli film için verilen 25.12.1986 tarihli "Eser İşletme Belge"sinde filmin şartsız kabul niteliğinde olduğunun yani yaş sınırı bulunmadığının belirtildiği, ancak belgenin fotokopi olduğu, Samsun Cumhuriyet Başsavcılığınca yaptırılan bilirkişi incelemesi sonucu Başbakanlık Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu tarafından düzenlenen 3.1.2001 tarih ve 2001/25 sayılı Bilirkişi Raporunda, "filmin halkın ar ve haya duygularını incittiği, cinsi arzuları tahrik ve istismar eder nitelikte genel ahlaka aykırı olduğu, dolayısıyla müstehcen bulunduğu, T.C.K'nun 426 ncı maddesini ihlal ettiği" yolunda mütalaada bulunduğu, bu durumda, **her ne kadar filme el konulduğu zaman, konusunda uzman kişilere bilirkişi incelemesi yaptırılmayarak Emniyet Müdürlüğünce filmin müstehcen olduğuna karar verilmiş ise de; daha sonra, Samsun Cumhuriyet Başsavcılığınca yaptırılan 3.1.2001 tarihli bilirkişi raporunda, filmin genel ahlaka aykırı olduğunun belirtilmesi karşısında, filmin müstehcen olduğu kesinlik kazandığı**, ancak dosyadaki, eser işletme belgesi ile filmin çoğaltılmasının, toptan dağıtımının, gösterime sunulmasının uygun bulunarak şartsız kabul edildiği anlaşılmakta ise de, anılan belgenin fotokopi olması, aslı veya onaylı bir örneğinin dosyada bulunmaması, oynatılan filmin bu belgeye ait olup olmadığının, filme ekleme yapılıp yapılmadığının anlaşılabilmesi karşısında, Mahkemece anılan belgenin doğruluk derecesi tespit edilerek ve bilirkişi raporu gözönünde bulundurulmak suretiyle karar verilmesi gerekirken, bu husus araştırılmaksızın eksik incelemeye dayalı olarak verilen İdare Mahkemesi kararında hukuka uyarlık görülmediği gerekçesiyle kararın **bozulmasına** karar verilmiştir.(aynı yönde diğer bir karar da 6.3.2002 tarih ve E:2001/225 K:2002/583)

C- Basılı eserlerin 1117 sayılı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu'na göre sınırlanması

1117 sayılı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu'nun 1.maddesinde; 18 yaşından küçüklerin maneviyatı üzerinde muzır tesir yapacağı anlaşılan mevkute ve mevkute tanımına girmeyen diğer basılmış eserlerin Yasanın diğer maddelerinde gösterilen sınırlamalara tabi tutulacağı, 6.maddesinde; fikri, içtimai, ilmi ve bedii kıymeti bulunan eserlerin bu Yasanın kapsamı dışında olduğu, 2.maddesinde; kurulun basılmış eserlerin küçükler için muzır olup olmadığı hususunda yapacağı incelemede 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunundaki genel amaç ve ilkeleri göz önünde bulunduracağı, 4.maddesinde de; Kurul tarafından muzır olduğuna karar verilen eserler hakkında alınacak önlemler düzenlenerek Yasada belirtilen sınırlamalara uyulmak suretiyle 18 yaşından büyüklere satışlarının yapılabileceği hükme bağlanmıştır. Yasayla, ruh ve beden sağlığı üzerinde zararlı etkiler yaparak dengesiz kişiliklere sebep olacak, milli duyguları, örf, adet ve inançları zayıflatıcı, ar ve haya duygularını inciten veya cinsi arzuları tahrik ve istismar eden nitelikler taşıyan muzır neşriyattan çocukların korunması amaçlanmış olup, bu amaçla da belli sınırlama ve kısıtlamalara yer verilmiştir. Yasa, bu haliyle tercihlerini bu tür eserler yayınlamak yönünde yapanlara yönelik olarak tamamen yasaklama yoluna gitmemiş, ancak belli koşullarla satışına izin vererek çocuklara satışını engellemeyi öngörmüştür.

-Erkek okuyucuya yönelik aylık yayımlanan bir dergide yer alan yazı ve fotoğrafların küçüklerin maneviyatı üzerinde muzır etki yaratacağı belirtilerek anılan derginin 1117 sayılı Yasa'nın 4.maddesindeki sınırlamalara tabi tutulmasına ilişkin Başbakanlık Küçükleri Muzır

Neşriyattan Koruma Kurulunun 9.3.1998 tarih ve 1998/1 sayılı kararının iptali istemiyle açılan davada, **Danıştay 10.Dairesi**, çözümlü özel ve teknik bilgiden yararlanmayı gerektiren bu tür uyuşmazlıkta, bilirkişi heyetinin incelenen konunun mahiyetine uygun alanlarda yeterli özel ve teknik bilgiye sahip çocuk eğitiminde uzman, pedagoji formasyonu bulunan ayrıca çocuk ruh sağlığı uzmanı olan üyelerden oluşturulması gerektiğine karar vermiş(16.4.2003 tarih ve E:2001/383 K:2003/1393sayılı karar), hatta , bir öykü kitabının, küçüklerin maneviyatı üzerinde muzır tesir yapacak nitelikte olduğuna ilişkin Başbakanlık Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu'nun 5.7.1993 tarih ve 1993/19 sayılı Kararının iptali istemiyle açılan davada, **Ankara 4. İdare Mahkemesince**, muzır nitelikte görülen kitabın edebi eser olduğu, 1993 Yunus Nadi Öykü Ödülüne layık görüldüğü, eserin bu niteliği nedeniyle 1117 sayılı Yasa'nın 6.maddesi gereğince anılan Yasa kapsamında değerlendirilemeyeceği gerekçesiyle dava konusu işlemin iptali yolunda verdiği kararı, "bütünsel olarak ele alındığında muzır nitelik taşıyan bir çalışmanın yasada kapsam dışında tutulan eserlerden sayılmasına olanak bulunmadığından, (...) uyuşmazlık konusu öykü kitabı ise idarece muzır nitelikte görüldüğünden, yasada öngörülen amaç ve ölçütler dikkate alınarak yaptırılacak bir bilirkişi incelemesiyle uyuşmazlığın çözümü gerektiği,, gerekçesiyle bozmuş (1.10.1997 tarih ve E:1995/7195 K:1997/3287 sayılı karar), Mahkemece yaptırılan bilirkişi incelemesi sonucu hazırlanan bilirkişi raporunda, küçüklerin ruh ve beden sağlığı üzerinde muzır etki yapacak nitelikte bir yayın olmadığı belirtilmiştir gerekçesiyle dava konusu işlemin iptali yolunda verilen karar onanmıştır(18.4.2001 tarih ve E:1999/1213 K:2001/1481 sayılı karar), başka bir uyuşmazlıkta da, yaptırılan bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenen raporda fotoğraf ve yazıların, küçüklerin maneviyatı üzerinde muzır tesir yaratacağı sonucuna ulaşılarak davanın reddi yolunda verilen karar onanmıştır.(3.11.2008 tarih ve E:2006/6140 K:2008/7473)

D - Radyo ve Televizyon yayıncılığı özgürlüğü

Türkiye'de, radyo ve televizyon yayıncılığı, AİHS nin 10.maddesinin 1.fıkrasının son cümlesine uygun olarak bir izin sistemine tabidir. 13.4.1994 tarih ve 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun ile, daha önce devlete ait tekel niteliğindeki yayıncılık yerine çok sesli özel radyo ve televizyonculuğu yasal çerçeveye bağlanmıştır. 3984 sayılı yasayla getirilen bu izin sistemi, hem yayıncılık yapacak kuruluşların yayının teknik yönden düzenlenmesine hem de yapılacak yayınların bu yasada öngörülen çerçevede yapılmasını sağlamaya yönelik düzenlemeler içermektedir.Anılan yasanın verdiği düzenleme yetkisiyle çıkartılan yönetmeliklerle, radyo ve televizyon yayıncılığı yapmak isteyen kuruluşlardan asgari idari, mali şartlara uymaları istenmiş, yayıncılık yapacak şirketlerin ortak ve yöneticilerinden bazı suçlardan mahkum olmadıklarına ilişkin belge ve Başbakanlıktan "ulusal güvenlik belgesi" alarak sunmaları istenmiştir. Yayıncılık için ön koşul olarak "ulusal güvenlik belgesi" istenmesine ilişkin Yönetmelik hükmünün iptali istemiyle açılan davalarda, **Danıştay**, yasanın verdiği yetki çerçevesinde olduğu, kamu yararı ve hizmet gereklerine aykırı olmadığı, anılan düzenleme uyarınca ulusal güvenlik belgesinin olumsuzluğu halinde bu uygulama işleminin dava konusu edilerek yargı denetimine tabi tutulacağı gerekçesiyle davaları reddetmiştir.(27.12.2001 tarih ve E:1999/1554 K:2001/4995). Oyçokluğuyla verilen kararda, bir üye ifade özgürlüğünün ancak kanunla sınırlanabileceğinden bahisle, yönetmelik hükmünün iptaline karar verilmesi gerektiği yolunda azlık oyu kullanmıştır. Anılan kararda belirtildiği üzere, olumsuz yöndeki uygulama işlemleri üzerine açılan davalarda, ilgili kişinin durumu değerlendirilerek "Ulusal güvenlik belgesi" verilmemesi işleminin iptaline veya reddine karar verilmektedir. (10.Dairenin E:2002/586 K:2004/1641, 13.Dairenin E:2005/7385 K:2006/4551 sayılı kararları)

Radyo ve televizyon yayınlarının düzenlenmesi amacıyla çıkarılan 3984 sayılı Yasa'da, söz konusu yayınların kamu hizmeti anlayışı içerisinde yapılmasını sağlamak üzere çeşitli yayın ilkeleri belirlenmiş ve bu ilkeler maddeler halinde sayılmış olup, Danıştay Onuncu Dairesinin 8.12.2003 tarih ve E:2002/2012, K:2003/4872 kararında da belirtildiği üzere, radyo ve televizyon yayınlarının 3984 sayılı Yasanın 4. maddesinde belirlenen yayın ilkelerini ihlal ettiği gerekçesiyle uygulanacak bir yaptırıma karşı açılan davada; **yayında yer alan ifadeler, yayının saati, veriliş tarzı, kamu hizmeti anlayışı ve sorumluluk bilinciyle sunulup sunulmadığı, insan hakları ve temel özgürlüklerin gözetilip gözetilmediği, mevcut yasal düzenlemelere uygun davranılıp davranılmadığı gibi bir takım ölçütler değerlendirilmek suretiyle yargısal denetiminin**

yapılması gerekmektedir. (Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 3.4.2008 tarih ve E:2005/10 K:2008/953 sayılı kararı)

a-Düşünce-haber alma –verme hakkı kapsamında haber ve tartışma programlarına ilişkin irdelemeler

1-İstisna olarak yayından önce yasaklama: 21.10.2007 tarihinde Hakkari'nin Dağlıca Bölgesinde meydana gelen terörist saldırılarla ilgili radyo ve televizyonlarda çeşitli yayınlar yer almaya başlamış. Başbakan Yardımcısı ve Devlet Bakanı tarafından imzalanan 23.10.2007 tarih ve B.02.0.001/116 sayılı dava konusu işleme; 21.10.2007 tarihinde Hakkari'nin Dağlıca Bölgesinde meydana gelen terörist saldırılarla ilgili olarak; kamu düzenini ve halkın moral değerlerini olumsuz etkileyen, güvenlik güçlerine dönük zaaf imajı yayan, toplumsal psikolojiyi olumsuz etkileyen radyo ve televizyon yayınlarının, toplumsal sorumluluğa ve duyarlılığa uygun yayın anlayışı temelinde, güvenlik güçlerinin moral değerlerinin yüksek tutulması, toplumsal psikolojinin olumsuz etkilenmemesi ve çocukların ruh sağlığının korunması amacıyla 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun'un 25 inci maddesi gereğince durdurulmasına karar verilmiş. Bu işlemin iptali istemiyle dava açılmış. **Danıştay 13.Dairesi;** 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun'un 25. maddesinin birinci fıkrasında, yargı kararları saklı kalmak kaydıyla yayınların önceden denetlenemeyeceğinin ve durdurulamayacağını kurala bağlandığı, bu kuralın **istisnası** olarak maddenin devamında, **milli güvenliğin açıkça gerekli kıldığı hallerde yahut kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması kuvvetle ihtimal dahilinde ise** Başbakan veya görevlendireceği bakanın yayını durdurabileceği hükmüne yer verildiği, bu düzenlemenin "yayının önceden durdurulması" niteliğinde olması nedeniyle ifade özgürlüğünü kısıtlaması, bu haliyle "yasaklama" niteliği taşıması karşısında, durdurma kararlarında kapsam ve sınırların açık ve somut bir biçimde belirlenmesinin zorunlu olduğu, bu hususun, demokratik rejimlerin önemli unsurlarından birini oluşturan yayının özgürlüğü ilkesinin gereği olduğu, dava konusu işleme, kamu düzeninin ciddi şekilde bozulmasının kuvvetle ihtimal dahilinde olduğu sebebine bağlı olarak ve "güvenlik güçlerinin moral değerlerinin yüksek tutulması, toplumsal psikolojinin olumsuz etkilenmemesi ve çocukların ruh sağlığının korunması amacıyla" durdurma kararı verilmiş ise de; radyo ve televizyon yayınlarının çeşitliliği de göz önüne alındığında, yayının durdurma kapsamına alınan "kamu düzenini ve halkın moral değerlerini olumsuz etkileyen, güvenlik güçlerine dönük zaaf imajı yayan, toplumsal psikolojiyi olumsuz etkileyen radyo ve televizyon yayınlarının" hangi tür yayınlar olduğunun açık ve somut şekilde ortaya konulmaması nedeniyle, durdurmanın kapsam ve sınırlarının kararda belli edilmediği ve kararın bu yönüyle 3984 sayılı Yasa'nın 25. maddesinin birinci fıkrasına aykırılık oluşturduğu gerekçesiyle kararın **iptaline** karar verilmiştir. Karardaki **savcı düşüncesinde**, doğrudan T.C. Anayasasının 26. ve 13.maddeleri ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 10.maddelerine değinerek, düşünceyi açıklama özgürlüğüne getirilecek sınırlamanın; yasa tarafından öngörülmesi, meşru bir amaç taşıması, demokratik toplum için zorunlu olması ve ölçülü kullanılması gerektiği, bilindiği üzere radyo ve televizyon yayıncılığında "yayın" kavramı; radyo ve televizyondan yayınlanan "haber, yorum, bilgilendirme, drama, reklam, karikatür, fotoğraf, ses v.b." ürünleri kapsadığı, dava konusu işleme durdurulan yayınların hangi tür yayınlar olduğu hususu açıkça ortaya konulmadığı, yasağın kapsamı ve sınırları konusunda bir belirsizlik taşıdığı, bu itibarla, Anayasa ve yasaya göre yürütme organına istisnai olarak kullanılmak üzere tanınan "yayınların yasaklanması" konusundaki yetkinin sınırlarının aşıldığı, böylece halkın bir olay hakkında bilgi edinme hakkının tüm yollarının kapatıldığı ve "ölçülülük" ilkesinin ihlal edildiği sonucuna varıldığı belirtilmektedir.

2- Bir televizyon kanalında yayınlanan "Siyaset Meydanı" adlı programda; programda siyasi parti yöneticileri, gazeteciler, yazarlar, üniversite öğretim üyeleri, vatandaşlar ve bir grup Aczmendi dergahı üyelerinin katılımıyla, çoğulculuk esaslı doğrultusunda tartışmalar yapılmış, bu çerçevede Aczmendilerin rejim karşıtı düşünceleri ve bu düşüncelere karşıt görüşler de dile getirilmiş, bir kısım radikal sağ grubun, rejim hakkındaki gerçek görüş ve düşüncelerinin tartışma sırasında ortaya konulmuş. Radyo ve Televizyon Üst Kurulunca, bu programda 3984 sayılı Yasa'nın 4.maddesinin (g) bendinde yer alan, „toplumu şiddete sevk eden ve toplumda nefret duyguları oluşturacak yayınlara imkan verilmemesi,, yayının ilkesinin ihlal edildiği belirtilerek, aynı Yasa'nın 33.maddesi uyarınca davacı yayının kuruluşunun uyarılmasına karar verilmiş. Anılan işlemin iptali istemiyle açılan dava sonucunda, **Ankara 6.İdare Mahkemesi;** davacı yayının

kuruluşuna ait televizyon kanalında yayınlanan "Siyaset Meydanı" adlı programa canlı yayında katılan Aczmendi dergahının İstanbul sorumlusu olduğu belirtilen bir şahıs ile bir gazete yazarının açıkladığı düşüncelerin; Türkiye Cumhuriyetinin laik, demokratik, hukuk devleti ilkelerine aykırı, Atatürk ilke ve inkılaplarını hiçe sayar nitelikte ve toplum tarafından genel kabul görmesi mümkün olmayan mahiyette olduğu, bu kişilerin kullandıkları sözlerin, toplumu şiddete sevk eden ve toplumda nefret duyguları oluşturacak nitelikte olmalarına karşın, bu düşüncelerin ilgili yayın kuruluşu tarafından benimsendiğinin kabul edilemeyeceği gibi, söz konusu yayında, bu şahıslara amaçları doğrultusunda propaganda yapmalarına olanak tanınmasının amaçlanmadığının da açık olduğu, öte yandan, radyo ve televizyon yayınlarının, kamu hizmeti anlayışı içinde belirlenen ilkelere uygun, toplumu gerçekçi ölçülerle bilgilendirmeye yönelik olması gerektiği, söz konusu şahısların gerçek kimlik ve davranışlarıyla topluma sunulmasının, bu konuyla ilgili alınması gereken önlemlerin geliştirilmesini sağlayacağı, dolayısıyla kamu yararına aykırı bir durumdan söz edilemeyeceği, bu durumda, ilgililerin rejim karşıtı düşünce ve davranışlarının propagandasını yapmayı amaçlamadığı ve toplumu bilgilendirmeye yönelik olduğu anlaşılan programın, toplumu şiddete sevk eden ve toplumda nefret duyguları oluşturacak yayınlara imkan veren nitelikte olmadığı, dolayısıyla dava konusu uyarı işleminde hukuka uyarlık görülmediği gerekçesiyle işlemin **iptaline** karar verilmiştir. Davalı idarenin temyiz istemini inceleyen **10.Daire** istemi reddedilerek oyçokluğuyla kararı onamıştır. (Danıştay 10.Dairesinin 22.12.1999 tarih ve E:1997/465 K:1999/7142 sayılı kararı)

3-Bir yayın kuruluşunun saat 19.30 da yayınladığı haber bülteninde, Almanya'da Türkiye aleyhine faaliyet gösteren ve İslam Federe Devleti kurduğunu, halife olduğunu söyleyen Metin Kaplan'la canlı telefon bağlantısı kurulmuş. 31 dakika boyunca sorulara cevap vermek dışında propaganda niteliğinde konuşma yapmış.Kurul, 3984 sayılı Yasanın 4/a maddesinde belirtilen „Türkiye Cumhuriyeti Devletinin varlık ve bağımsızlığına, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, Atatürk ilke ve inkılaplarına aykırı yayın yapılmaması „ yayın ilkesinin ihlal edildiğinden bahisle bir gün süreyle yayınlarının durdurulmasına karar vermiştir. **Ankara 3. İdare Mahkemesince**, haber programı sırasında telefon bağlantısı kurulan Almanya'da Türkiye aleyhine faaliyet gösteren Metin Kaplan'ın sözlerinin propaganda niteliği taşıdığı, Devletin rejimine ve Anayasal düzene aykırı yıkıcı fikirleri içerdiği görülmekte ise de, program sunucusu tarafından bu sözlerin kabul edilemez nitelikte olduğunun sert bir dille cevaplandırıldığı ve hatta anılan kişiyi itham edici ve küçük düşürücü bir dil kullanıldığından bu kişinin düşüncesinin olumsuz bir propagandasının yapılarak kamu hizmeti anlayışıyla topluma haber içerikli bir yayın sunulduğu, bu haliyle yayın ilkesinin ihlal edildiğinden söz edilemeyeceği gerekçesiyle dava konusu işlemin **iptaline** karar verilmiştir. Kararı temyizden inceleyen **Danıştay**, Almanya'da Türkiye aleyhine faaliyet gösteren ve İslam Federe Devleti kurduğunu, halife olduğunu söyleyen Metin Kaplan'la canlı telefon bağlantısı kurulduğu, 31 dakika boyunca Metin Kaplan'ın sözlerinin sorulara cevap vermek dışında propaganda niteliği taşıdığı, Devletin rejimine ve Anayasal düzene aykırı yıkıcı düşünceler içerdiği, sunucunun karşılık vermesinin ilgilinin 31 dakika boyunca söylediği sözlerini bölücü ve yıkıcı propaganda niteliğini değiştirmeyeceği, yayın ilkesi ihlalini ortadan kaldırmadığı, ilgili tarafından sarfedilen sözlerin Devletin rejimine ve Anayasal düzenine yönelik bölücü ve yıkıcı düşünceleri içerdiği dikkate alındığında konunun demokratik toplumun koşullarından olan iletişim özgürlüğü ve haber alma hakkı kapsamında kabul edilmesine de olanak bulunmadığı gerekçesiyle bozulmuştur. (Danıştay 10.Dairesinin 21.5.2001 tarih ve E:1999/2090 K:2001/1884 sayılı kararı)

Yukarıda belirtilen iki karara konu olan "Aczmendilerin rejim hakkındaki görüşleri" ile ikinci karardaki telefon bağlantısındaki kişinin rejim hakkındaki görüşleri birbirine yakın olmakla birlikte, ihlalin gerçekleşip gerçekleşmediğinde ilkinde, programda siyasi parti yöneticileri, gazeteciler, yazarlar, üniversite öğretim üyeleri, vatandaşlar ve bir grup Aczmendi dergahı üyelerinin katılımıyla, **çoğulculuk esası doğrultusunda tartışmalar** yaşanması ve bununla toplumun bilgilendirilmesinin amaçlanması, ikincisinin ise, telefonla bağlanılan kişinin tek taraflı propaganda yapmasına olanak sağlanması temel farklılık olarak ortaya çıkmaktadır.

Nitekim, 1915 Ermeni olaylarının konuyu araştıran uzman kişilerce tartışıldığı bir programda da, 3984 sayılı Yasanın 4/b maddesinde yer alan yayın ilkesinin ihlal edildiği nedeniyle verilen yayın durdurma cezasına ilişkin davada, mahkemenin davanın reddi yolundaki kararı, **Danıştayca**, "canlı yayına katılan konuşmacıların nitelikleri, üzerinde tartışılan konu hakkında yaptıkları

araştırmaları, programı hazırlayan ve sunan kişinin yorumu ile bir tartışma programı olduğu dikkate alındığında ve programın bütünü değerlendirildiğinde yukarıda yer verilen yayın ilkesinin ihlal edildiğinden söz etme olanağı bulunmadığı gereğesiyle bozulmuştur.(Danıştay 10.Dairesinin 8.12.2003 tarih ve E:2002/3673 K:2003/4850 sayılı kararı)

-Bir televizyon kanalında, Yargıtay 9. Ceza Dairesi'nin kararı üzerine, 10 yıldır cezaevinde bulunan DEP milletvekillerinin tahliyesini konu eden 09.06.2004 tarihli "Manşet Özel " isimli haber programı yayınlanmış. Yayında yer alan ifadelerin terör örgütlerini sanki meşru bir örgüt gibi göstermeye ve Türkiye Cumhuriyeti ile terör örgütlerini aynı platforma koymaya çalışır nitelikte olması nedeniyle 3984 sayılı Yasa'nın 4. maddesinin (y) bendinde öngörülen yayın ilkesinin ihlâl edildiğinden bahisle, yayın kuruluşu uyarılmış. Bu işlemin iptali istemiyle açılan davada, **İdare Mahkemesi'nce**; dava konusu işlemin, Anayasa'nın "düşünceyi yayma ve açıklama özgürlüğü" ile " basın ve haber alma özgürlüğü " hakkındaki esasları düzenleyen 26. ve 28. maddeleri ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin "düşünce, din ve vicdan özgürlüğü" hakkında esaslar getiren 9. ve 10. maddeleri ve konu ilgili Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları doğrultusunda irdelenmesi sonucu; Yargıtay 9. Ceza Dairesi'nin kararı üzerine 10 yıldır cezaevinde bulunan DEP milletvekillerinin tahliyesini konu eden programda geçen konuşmaların, programa konuk olarak ve telefon bağlantısı ile katılan kişilerin düşüncelerini açıklaması yönünde olduğu, sonuçta katılımcıların barış, kardeşlik ve şiddete karşı çağrıda birleştiklerini, ülkenin geleceğinin barış içinde geçmesinin vurgulandığı, konuşmacıların bir profesör bir siyasi parti genel başkanı, Diyarbakır Belediye Başkanı, bir DGM savcısı, bir yazar ve eski bir parlamenterlerden olduğu ve bu kişilerin kendi düşüncelerini açıkladıkları ve programın da bu kişilerin düşüncelerinin topluma yansıtılması ve bu konuda toplumun bilgilendirilmesine yönelik olduğu, konuşmacıların bir kaçının incitici düşüncelerinin programın tümüne yüklenemeyeceği, bu durumda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin ilgili kararlarına göre de, **sözleşmenin 10. maddesinin sağladığı korumanın yalnızca sorunsuz olarak kabul edilebilecek düşünceler için değil aynı zamanda devleti ve halkın bir bölümünü incitici veya rahatsız edici düşünceler için de geçerli olduğu, toplumun ve kamuoyunun benimsenmeyen ya da kabul edilmeyen, incitici ve üzücü düşünceleri de öğrenme ve bunlara karşı önlem alma hakkının bulunduğu, belirli bir konuda yeterli bilgi edinmeden, karşı görüşü dinlemeden korunma olmayacağı, toplumun bunları öğrenmesi ve ona göre davranması**, bilgilendirilmesi ve bilinçlenmesinin ancak bu tür düşünceleri öğrenmekle olacağı, programda yer alan düşüncelerin bazılarının rahatsız edici olmasının toplumun bunları öğrenme hakkını ve bu düşüncelere karşı bilinçlenme hakkını ortadan kaldırmayacağı, kamu yararı açısından toplumu yakından ilgilendiren bir konuda, konunun bir tarafının düşüncelerini açıklamak, toplumun bilgilendirilmesi ve bilinçlenmesini sağlamak amacıyla yapılan dava konusu televizyon yayınının 3984 sayılı Yasa'nın 4756 sayılı Yasa ile değişik 4/y maddesinin ihlâlî şeklinde belirlenmesi olanağı bulunmadığı sonucuna varıldığı gereğesiyle, dava konusu işlemin iptaline karar verilmiş, bu kararı temyiz inceleyen Danıştay 13.Dairesi idarenin temyiz istemini reddederek onamıştır.(07.11.2005 tarih ve E:2005/8937 K:2005/5375)

-Öte yandan, Danıştay, bir radyoda "Savaş savaştır,savaş bizimle Türklerin savaşıdır." ibarelerinin yer aldığı "Şerşere" adlı Kürtçe şarkının yayınlanmasını, **yayınlara toplum huzuruna uygun olması** ilkesini ihlal ettiği sonucuna varmıştır.(10.Dairenin 19.6.2000 tarih ve E:1998/4141 K:2000/3413 sayılı kararı)

b-Kişilerin şöhret ve haklarına saldırı halleri ile siyasetçilerin özel durumu

-Bir televizyon kuruluşunda yayınlanan Ana Haber Bültenlerinde yer alan, Devlet okullarında okuyan başarılı öğrencilerin özel okullarda okutulması ile ilgili haberde, " Hükümetin onbin maddi durumu iyi olmayan öğrenciyi kolejde okutmak için hazırladığı projenin Cumhurbaşkanı Sezer'in vetosuyla rafa kalktığı belirtilirken; ekrana, " Sezer'in gereğesi Laiklik karşıtı okullar", "Kolejler listesinde sakıncalı okullar", "ençok kontenjanı irtica listesindeki okullar ayırdı", ibarelerinin ekrana yansıtılmış. Bu nedenle, 3984 sayılı Yasa'nın 4.maddesinin (k) bendinde düzenlenen yayın ilkesinin ihlâl edildiğinden bahisle, yayın kuruluşunun uyarılmasına ilişkin Radyo ve Televizyon Üst Kurulu işleminin iptali istemiyle açılan davada, **İdare Mahkemesi'nce**, davacı yayın kuruluşunun haber niteliğindeki bir olayı izleyicilere aktardığı, her

hangi bir kişiyi veya kurumu suçluymuş gibi göstermediği, olayda adı geçen kuruluşlar hakkında söylenen hususları "öne sürülen iddialar" şeklinde haber olarak verdiğinin anlaşıldığı, bu haliyle de söz konusu yayın ilkesinin ihlâl edilmediği sonucuna varıldığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiş, bu kararın davalı idare vekilince temyizi üzerine **Danıştay**; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesini belirterek; kesinleşmiş bir yargı kararı olmaksızın bu türden iddia düzeyindeki açıklamalara yer verilmesinin kişi ve kuruluşların onur ve şöhretini zedeleyeceğinin açık olduğu, haber programında "öne sürülüyor" "iddia ediyor" şeklinde ifadelerle konunun aktarılmasının da yayıncının sorumluluğunu ortada kaldırmayacağı gerekçesiyle mahkeme kararını bozmuştur.(13. Dairenin E : 2005/6218 K : 2005/3533 sayılı kararı)

-Bir televizyon kuruluşunda yayınlanan "Arena" adlı haber programında, programı hazırlayıp sunan kişinin, "Şimdi ekranlarınıza korkunç bir iddiayı getiriyoruz." sözleriyle başlayan haberde; Almanya'da yayın yapan ZDF kanalının "Monalisa" isimli programında, uluslararası organ mafyasına çalışan simsarlar tarafından, Moldavya'lı yoksul köylülerin iş vaadiyle kandırılarak İstanbul'a getirilip burada, sağlık kontrolü diye bayılılarak böbreklerinin alındığı ve karşılığında üçbin dolar verildiği iddialarının yer aldığı belirtilmiş,arkasından "Mafyadan söz açıldığında Türk televizyon seyircilerinin yabancı olmadıkları bir isim hemen ön plana çıkıyor; Doktor "XX." sözleriyle , Arena'nın 1999 yılında yapmış olduğu ve organ ticaretiyle ilgili olarak, her seferinde yasalardaki boşluktan faydalandığı iddia edilen .XX. 'in "yakayı ele verdiği" şeklindeki ifadeleriyle programın görüntülerinin ekrana getirildiği, daha sonra "Evet yıllar sonra Alman televizyonunda boy gösteren .XX acaba şimdi nerede? Gariban insanları kandırarak böbreklerini satın alan organ tüccarı XX., acaba neşteri eline alıp yeniden böbrek avına çıkmış olabilir mi?" sözleriyle, "Monalisa" isimli programda Moldavya'da böbreklerini satmak zorunda kaldığı belirtilen ve Arena'nın daha önceki görüntülerinden XX'i teşhis eden 2 kişinin görüntülerinin "Yine Yeniden XX." yazısı ile ekranda verildiği ve "Anlaşılan o ki, Arena'nın yıllar önce maskesini düşürmeyi başardığı böbrek taciri XX'in para kesen acımasız neşteri bu kez Moldavya'daki masum insanların böbreklerini doğramış" sözleriyle habere son verilmiş. Anılan haber nedeniyle de, 3984 sayılı Kanunun 4756 sayılı Kanunla değişik 4 üncü maddesinin (k) bendinde belirlenen "**Suçlu olduğu yargı kararı ile kesinleşmedikçe hiç kimsenin suçlu ilan edilmemesi veya suçluymuş gibi gösterilmemesi...**" ilkesinin ihlâl edildiğinden bahisle uyarılmasına ilişkin Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun kararının iptali istemiyle açılan davada, **İdare Mahkemesince**; uyarı kararına konu olan programın bir haber programı olduğu, uluslararası kamuoyunu da yakından ilgilendiren hususlar içerdiği, programda organ ticareti yapıldığına dair görüntülere ve tanık anlatımlarına yer verildiği, programda bahsi geçen kişinin 1997 yılındaki Arena programından ötürü 2238 sayılı Yasa uyarınca yapılan yargılamasında Kadıköy Asliye Ceza Mahkemesince her ne kadar beraatına karar verilmiş ise de, bu kişinin mezkur olay nedeniyle Kartal Devlet Hastanesindeki görevine son verilerek memuriyetten ihraç edildiği, programda Alman ZDF Kanalından alınan görüntülerle ve tanık beyanları ile ilgili kişinin aynı türde faaliyetlerine devam ettiğinin iddia başlığı ile kamuoyuna sunulduğu, ilgili hakkında yayın öncesi veya sonrasında yeniden bir soruşturma yapılmasının kişinin mağduriyetine karine teşkil edemeyeceği gibi kamuoyunun bu konuda haber bazında aydınlatılmasıyla yetinildiği hususları dikkate alındığında, 3984 sayılı Yasanın 4.maddesinin (k) bendinin ihlâl edilmediği sonucuna varıldığı dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir. Bu kararın davalı idarece temyizi üzerine, **Danıştay 13.Dairesi**, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10.maddesini belirterek, kesinleşmiş bir yargı kararı olmaksızın,somut olayda soruşturması daha devam eden bir konuda,henüz iddia düzeyindeki açıklamalara, kişilerin kendilerine söz hakkı da tanınmadan tek yanlı olarak yer verilmesinin; kişilerin onurlarını ve şöhretlerini zedeleyeceği ve yargı erkinin fonksiyonunu anlamsızlaştıracağından bunun kabulü söz konusu olamayacağı, Öte yandan, haber programında "öne sürülüyor" "iddia ediliyor" şeklinde ifadelerle konunun aktarılmasının da yayıncının sorumluluğunu ortada kaldırmayacağı gerekçesiyle içeriği aktarılan yayın nedeniyle 3984 sayılı Yasa'nın değişik 4.maddesinin (k) bendinde belirlenen yayın ilkesinin ihlal edildiğinin kabulü gerektiği sonucuna varılarak mahkeme kararı bozulmuştur. (29.04.2005 tarih ve Esas No : 2005/5901 Karar No : 2005/2434 sayılı kararı)

-Davacı şirkete ait radyoda yayınlanan reklam kuşağında yer alan "Elektronikçi, hortumcu XX' in son marifetleri.." ibarelerinin 3984 sayılı Kanunun 4.maddesinin (j) ve (k) bentlerinde yer alan yayın ilkelerini ihlal ettiğinden bahisle uyarılmasına ilişkin davalı idare işleminin iptali istemiyle açılan dava **sonucunda Ankara 2.İdare Mahkemesi**; radyoda yayınlanan reklam kuşağında yer

alan "Elektronikçi, hortumcu XX' in son marifetleri.." ibarelerinin adı geçen kuruluşu eleştiri sınırlarının ötesinde küçük düşürücü niteliğinin bulunduğu, aynı zamanda hüsnüniyete aykırı olarak özel amaç ve çıkarlara hizmet eden, haksız rekabete yol açıcı bir nitelik taşıdığı sonucuna varıldığı, dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davayı reddetmiştir. Danıştay anılan kararı onamıştır. (10.Dairenin 3.12.2003 tarih ve E:2002/6787 K:2003/4676 sayılı kararı)

-Yine bir televizyon kanalında canlı yayınlanan "Kırmızı Koltuk" adlı programa katılan İşçi Partisi Genel Başkanı XX' in; Hükümet, Başbakan, bazı bakanlar ve Başbakanlık müsteşarı hakkındaki ; "Şimdi bakınız hükümet Kıbrıs'ı filan veremez. Yani böyle Damat Ferit Paşa Hükümeti Türkiye'yi İngiliz'lere; Yunan'a verebilmiş midir ki Tayip Erdoğan, Abdullah Gül yönetimi Kıbrıs'ı Amerika'ya verebilsin..." ibareleri ile başlayan ve "... bu gün iktidarda bulunanlar ben onlara Türkiye Hükümeti demeyeceğim, Küçük Amerika iktidarı diyeceğim. O Atatürk'ün delalet, hıyanet içinde olan gafiller diye tanımladığı iktidar sahipleri diye söyleyeceğim..." şeklinde devam eden ifadeleri nedeniyle 3984 sayılı Kanunun 4756 sayılı Kanunla değişik 4. maddesinin (ı) bendinde belirlenen **"Kişilerin manevi şahsiyetlerine eleştiri sınırları ötesinde saldırıda bulunulmaması..."** ilkesinin ihlâl edildiğinden bahisle, yayın kuruluşunu uyarmış. Bu işlemin iptali istemiyle açılan dava sonucunda **İdare Mahkemesi**; işlemde hukuka aykırılık görülmediği gerekçesiyle davanın reddine karar vermiş. Anılan kararın davacı tarafından temyizi üzerine **13.Daire** önce kararı onamış, ancak daha davacının karar düzeltme istemini kabul ederek bozmuştur. **Anılan kararda**; 3984 sayılı yasanın 4/ı maddesinde yer alan hükümle, kişilik haklarının korunmasının, yayın yoluyla bu hakka yönelik saldırıların önlenmesinin amaçlandığı, yayın özgürlüğünün demokratik rejim için vazgeçilmez unsurlardan biri olması nedeniyle, gereksiz sınırlandırmalardan uzak olması gerektiğinden, bu kuralın uygulanmasında yayın özgürlüğü ile kişilik hakları arasında nasıl bir dengenin kurulacağına önem kazandığı, bu nedenle yapılan yayında kişilerin manevi şahsiyetlerine yönelik bir saldırı mı olduğu, yoksa eleştiri çerçevesi içinde mi kalındığının saptanmasının zorunlu bulunduğu, **kişilerin manevi şahsiyetlerine yönelik bir saldırı olup olmadığının yayının niteliği, içeriği, eleştirilen ve eleştiren kişilerin nitelikleri göz önüne alınmak suretiyle belirlenmesi gerektiği** belirtilerek; yayınlanan programın bir siyasi parti lideri ile söyleşi niteliğinde olduğu, yapılan konuşmaların da, iktidarda olan bir siyasi partiye ve onun yöneticilerine yönelik bu liderin kendi siyasal görüşleri doğrultusunda yapılan konuşmalar olduğunun belirlendiği, demokratik bir toplumun vazgeçilmez öğelerinden biri olan siyasi partilerin temsilcilerinin bu sıfatı ile katıldıkları medyatik toplantılarda, kendi savlarının ispatı bakımından karşıt görüşleri eleştirmesi ve bu eleştiriye de en etkileyici şekilde yapmak arzusu içinde olmalarının tabii olduğu, bu çerçeve içinde **siyasilerin birbirlerine karşı yapmış oldukları eleştirilerin üslubu ve ölçüsünün herhangi bir kişiye göre daha farklı ve çarpıcı hatta ağır olmasının siyaset yapmanın gereği olarak ortaya çıktığı, siyaset adamlarının toplumu etkileme ve yönlendirme konularının, onların "eleştirilebilir" sınırlarını da genişlettiği**, bu itibarla siyasilerin ağır da olsa haklarında yapılan eleştirileri hoşgörüle karşılamaları gerektiğinden; **doğrudan kişisel niteliklerine yönelmeyen, siyasal kimliklerine yönelik ifadelerin eleştiri sınırı içinde mütalaa edilmesi** gerektiği belirtilerek ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (Castels/İspanya, 23.04.1992) ve (Lingens-Avusturya Kararı 1986) na değinerek,

„Nitekim Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin çeşitli kararlarında: "Hür siyasi tartışma bütünüyle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde egemen demokratik toplum kavramının öz unsurunu oluşturmaktadır. Bu, nedenledir ki hoşgörülebilir eleştiri sınırları kamusal kişi sıfatıyla hareket eden siyaset adamı konusunda, sade vatandaşlara göre daha geniştir... Kuşkusuz siyaset adamı da özel hayat çerçevesi dışında, onurunun korunması hakkına sahiptir, fakat bu himayenin gerekleri, siyasi konuların serbestçe tartışılmasının sağlayacağı yararlarla dengelenmek zorundadır." (Castels/İspanya, 23.04.1992),

"Basın özgürlüğü halkla siyasi liderlerin fikirlerini ve tutumlarını keşfetmek ve bu konularda bir fikir oluşturmak bakımından en iyi araçlardan birini sunar. Daha genel olarak, siyasi tartışma özgürlüğü, AİHS'ne bir baştan ötekine damgasını vuran demokratik bir toplum kavramının tam merkezinde yer alır. Buna bağlı olarak, bizatihi bir politikacı hakkında yapılacak kabul

edilebilir eleştirinin sınırları, sıradan bir kişi hakkındakilerden daha geniştir."
(Lingens-Avusturya Kararı 1986)

yolunda değerlendirmeler yapıldığı görülmektedir. Dava konusu işleme esas alınan **programda yapılan konuşmaların da, muhataplarının doğrudan kişilik haklarına yönelik olmaması, siyasi tercih ve tasarruflarına yönelik olması nedeniyle eleştiri sınırları içinde kaldığı sonucuna varılarak** yayın ilkesinin ihlâl edildiği yolundaki davalı idare işleminde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle mahkeme kararını bozmuştur. (13.Dairenin 26.01.2007 tarih ve E: 2006/5565 K: 2007/354 sayılı kararı)

c-Yargıyla ilgili kararlar

-Davacı şirkete ait televizyon kuruluşunda yayınlanan "Gün Ortası Haber Bülteni" nde yer alan , **"Mersin Adliyesinde Rüşvet Skandalı" başlıklı haberde , spikerin, "Mersin Adliyesi'nde rüşvet skandalı sayın seyirciler. Adliye'de 6 yıl içinde 7 milyon dolar rüşvet dağıtıldığı öne sürülüyor.** İddianın sahiplerinden biri de Başsavcılık Sekreteri" şeklinde sunduğu haberde, "....Sarıyıldız, bir uyuşturucu operasyonu kapsamında gözaltına alındığı günlerde, ben kızını çıkarırım diyerek annesinden iki bilezik alan Kazım Sümer'den şikayetçi olunca, Mersin Adliyesi karıştı.... Sarıyıldız'ın şikayetçi olduğu Kazım Sümer poliste, bazı savcı ve hakimleri suçlayan 29 sayfalık itirafın ardından tutuklandı. O andan sonra da yeni bir skandal sahnelendi. Dosyaya eklenen sahte bir dilekçe ile serbest bırakıldı.... Kazım Sümer 29 sayfalık dilekçesinde; Mersin Adliyesi'nde büyük rüşvet ağı olduğunu ve kendisinin de 7 yılda 6 milyon dolar tutarındaki rüşveti bazı savcı ve hakimlere iletliğini iddia ediyor. Sümer'in mektubunda suçladığı Mersin Başsavcısı Mustafa Canpolat'ın ve halen Yargıtay Savcısı olan Mustafa Ünal'ın sekreterliğini yaparken emekli olan Yasemin Demiralp'in sözleri ise çok çarpıcı.... Menfaat çok dönüyor Adliyede. Para olayı çok dönüyor. Yani hep para ile iş yapılıyor, parasız iş yapılmıyor. Bir davacı fakir ise davalı kazanıyor.... Mustafa Ünal Tarsus'tan Mersin'e geldi. Bizim duyduklarımıza göre Mustafa bey için Tarsus'u yedi bitirdi sıra Mersin'e geldi diyorlardı. Ben orda çalışırken de bu yolsuzlukları hep duyardım... Kasım Sümer, Sümer olacak herhalde lakabı kel Kasım'mış, Adliyeden dışarı çıkmazdı..... Yalnız Mustafa Ünal'la çok samimiydi" ifadeleri ile, konu ile ilgili olarak çok gizli bir soruşturmanın yürütüldüğü açıklamasına yer verilmiş. Bu haber nedeniyle, 3984 sayılı Yasa'nın 4.maddesinin (k) bendinde düzenlenen **"suçlu olduğu yargı kararı ile kesinleşmedikçe hiç kimsenin suçlu ilan edilmemesi veya suçluymuş gibi gösterilmemesi..."** yayın ilkesinin ihlal edildiğinden bahisle Radyo ve Televizyon Üst Kurulu yayın kuruluşunun uyarılmasına karar vermiş. Bu işlemin iptali istemiyle açılan davada, **İdare Mahkemesi'nce;** dava konusu ifadelerin yer aldığı yayın bandının izlenmesinden, davacı yayın kuruluşunun haber niteliğindeki bir olayı izleyicilere aktardığı, her hangi bir kişiyi veya kurumu suçluymuş gibi göstermediği, olayda adı geçen kişiler hakkında söylenen hususları "öne sürülen iddialar" şeklinde, haber olarak verdiğinin anlaşıldığı bu haliyle de söz konusu yayın ilkesinin ihlal edilmediği sonucuna varıldığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiş, bu karar davalı idare vekilince temyiz edilmiş. **Danıştay 13 Dairesi;** Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Düşünceyi Açıklama ve Haber Alma Özgürlüğü Başlıklı 9.Bölümündeki, İfade Özgürlüğüne ilişkin 10. maddesini belirterek, Sözleşmenin 10. maddesinin 2. fıkrası ile meşru müdahale nedenleri açık ve sınırlı sayıda tespit edildiği, " yargı gücünün otorite ve tarafsızlığının sağlanması" ile "başkalarının şöhret ve haklarının korunması"na özel önemleri nedeniyle bu sınırlamalar içinde yer verildiği ,

„Kesinleşmiş bir yargı kararı olmaksızın, somut olayda soruşturması daha devam eden bir konuda,henüz iddia düzeyindeki açıklamalara, kişilerin kendilerine söz hakkı da tanınmadan tek yanlı olarak yer verilmesi; kişilerin onurlarını ve şöhretlerini zedeleyeceği ve yargı erkinin fonksiyonunu anlamsızlaştıracağı gibi, en azından suçlayanların suçlananlardan daha "değerli" ve "dürüst" olduğu kabulünü yaratır ki,bunun kabulü söz konusu olamaz.

Hiç şüphesiz eleştiri demokratik bir toplumun temel değerlerindedir ve üzerinde konuşulamayacak hiçbir kurum yoktur. Ancak, **yargıya olan güveni zayıflatacak ve yargı otoritesinin görevini yaparken çekingen**

davranmasına neden olacak davranış, eylem ve "yayınların" eleştiri ve haber niteliği taşıdığı söylenemez.

Öte yandan, haber programında "öne sürülüyor" "iddia ediyor" şeklinde ifadelerle konunun aktarılmasının da yayıncının sorumluluğunu ortada kaldırmayacağı açıktır.,

yukarıda belirtilen değerlendirmeler karşısında, içeriği aktarılan yayın nedeniyle 3984 sayılı Yasa'nın değişik 4.maddesinin (k) bendinde belirlenen yayın ilkesinin ihlal edildiğinin kabulü gerektiği gerekçesiyle İdare Mahkemesi'nce verilen kararın bozulmasına karar vermiştir. (13.Dairenin 22.02.2005 tarih E : 2005/556

K :2005/947 sayılı kararı)

-Bir televizyon kanalında yayınlanan programda 3984 sayılı Yasanın 4/I maddesini ihlal edici nitelikte yayın yapıldığından bahisle yayının bir gün süreyle durdurulmasına ilişkin olarak tesis edilen işlemin iptali istemiyle açılan dava sonucunda; **Ankara 2. İdare Mahkemesince**, olayda, Manisa Emniyet Müdürlüğünde işkence gördüklerini iddia eden çocukların yargılanmasına ilişkin olarak adli yargı yerince duruşmaların gizli yapılması yönünde karar verilerek yayın yasağı konulmasına karşın, bu karara uyulmayarak söz konusu yayınlara 3984 sayılı Yasanın 4. maddesi (I) bendinde yer alan adalet ve tarafsızlığa, yasalara saygılı olma esasına uygun yayın yapma ilkesinin ihlal edildiği sonucuna ulaşıldığından, tesis edilen işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın **reddine** karar verilmiş. Danıştay, temyiz istemini reddederek kararı onamıştır.(10.Dairenin 17.5.2000 tarih ve E:1999/328 K:2000/2438 sayılı kararı)